CREDINȚE ȘI PRACTICI MAGICE ÎN BUCOVINA (III)

IULIA BRÂNZĂ

Divinație populară

Cercetările în teren atestă faptul că oamenii de la țară continuă să recurgă la practici de divinație populară. Dincolo de curiozitatea pur omenească de a afla ursitul și însușirile sale sau momentul căsătoriei, practicile divinatorii joacă un rol însemnat în ceea ce privește luarea deciziilor și organizarea muncii. Iată cum explică o informatoare necesitatea mamei sale de a da în bobi: „Mama mea, când are o problemă mai serioasă de rezolvat, la primărie ori la tribunal, ori de clarificat ceva, fiind și departe [cătunul Ehreşte] pe munte, și, ca să nu coboare degeaba, dă în bobi. Și i se arată: va rezolva în ziua respectivă sau nu. Și dacă îi pică că nu rezolvă, nu se pornește la drum" (Torac Elena, 38 ani, comuna Brodina, județul Suceava). Unele practici divinatorii, cum ar fi examinarea splinei porcului și calendarul din foi de ceapă, jucau un rol important în organizarea vieții economice a comunității sătești (ridicarea stânelor, semănatul culturilor agricole). Prin aceasta se explică de ce practicile magice au supraviețuit până în zilele noastre, îndeosebi în zonele greu accesibile (cătunele de munte), unde omul depinde în mare măsură de elementele naturii: „Când se taie porcul, omul vede cum îi splina: este anul ploios, secetos, pe luni. Și asta înseamnă: dacă este anul secetos, punem cultura asta (aceasta se mai practică și la câmpie). Dacă este ploios, punem asta și asta. Când se face mulsul oilor, se adună sfatul bătrânilor și fiecare începe: «Eu am făcut calendarul cu ceapă. După el, martie, iunie, iulie și septembrie au să fie ploioase». Altul zice: «Eu am tăiat porcul, am văzut cum este splina. Am văzut că lunile respective vor fi ploioase». Și, în funcție de asta, se hotărăște cât se dă pentru fiecare sângeapă[1]. Asta la organizarea stânei se făcea. Aspectul acesta trebuie luat în considerare. Comunitatea ia niște hotărâri economice în funcție de divinație. Dacă n-ar fi adevărat, s-ar pierde obiceiul. Dar divinația se confirmă" (Coriciuc Nicolae, 54 ani, comuna Brodina, județul Suceava). La întrebarea: „Acum se mai fac aceste tipuri de divinație?", informatorul a răspuns: „Da, se fac".

[1] *Sângeapă*, *sângepe*, substantiv feminin. Cinzeacă. Potrivit autorilor DEX, provine din *cinzeacă* (modificat după *sânge* + *apă*).

Analele Bucovinei, **XVII**, *1* (*34*), p. 133–159, București, 2010

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Fenomenul descifrării viitorului își are originea în timpuri imemorabile, când omul trăia în armonie cu natura și universul. Procedeele divinatorii se bazau pe „regula corespondențelor" dintre lumea populată de puteri divine și lumea inteligibilă, dintre universul vizibil și prototipul său invizibil[2]. Conform acestei reguli, totul este semn pentru tot. Lucrurile și faptele de pe pământ sunt niște semne, care reprezintă lumea astrală, a hotărârilor cerești. Iar ghicitorii nu fac altceva decât să interpreteze semnele. Divinația s-a practicat în toată lumea, iar românii nu au făcut excepție. Când țăranul aude cocoșul cântând și zice că au să-i vină musafiri, el nu știe că a moștenit acest semn din cultură arhaică a vânătorilor și păstorilor, care credeau în funcția oraculară a animalelor. Ceea ce întâlnim azi prin satele noastre sunt niște rămășițe dintr-un complex de rituri divinatorii ce își au originea în epoca gândirii animiste. Asiro-babilonienii erau experți neîntrecuți în arta divinației. Ei ghiceau în orice lucru și fenomen natural. Din punctul acesta de vedere, țăranii români nu stăteau mai prejos. La actul de divinație participa, odinioară, tot ce mișca în jurul omului de la țară. Erau implicate animale din diferite clase: insecte (buburuza, furnica), păsări (cocostârcul, cucuveaua, cucul, cocoșul), mamifere (porcul, câinele, pisica), ființe umane (băiat, fată, bărbat, femeie) și plante (busuiocul, sânzienele). Mulțimea obiectelor utilizate în actele divinatorii vorbește despre credința țăranului că aproape orice lucru din casă și din curte are puterea, în anumite condiții, să prezică viitorul: oglinda, apa din găleată, lemnul care arde în sobă, tăciunele care sare din vatră, pieptenele care cade pe podea, verigheta de pe deget, panglica din păr, parii din gard. Omul de la țară a învățat să ghicească și după organele propriului corp: urechea care țiuie, geana care cade pe obraz, ochiul care se zbate, palma care îl mănâncă. El trăia într-o lume magică, cu care dialoga prin anumite rituri și formule magice. Iată câteva semne tradiționale, după care țăranul profetizează despre anumite crâmpeie din viitor: „Dacă mireasa îl calcă pe mire pe picior, da' în biserică, toată viața conduce. Eu știu că l-am călcat pe bărbatul meu de trei ori pe picior în biserică, da' l-am călcat! Și acuma sunt puternică și țin la știam[3]" (Prelipcean Victoria, 58 ani, comuna Putna, județul Suceava). Se află sexul vitelor după cine vine primul cu semănatul în ziua de Anul Nou: „Dacă vine întâi băiețel, îți fată vaca vițel, dar așa-i adevărat! Și dacă vine fată, fată viteluță" (Calancea Maria, 46 ani, comuna Horodnicu de Sus, județul Suceava). Când fac focul în sobă, gospodinele sunt foarte atente la jăratec și scântei: „Dacă din căldăruța, unde fași mămăligă, ies scântei din așeia, steluți multi, așa, înseamnă că vine ploaie sau ninsoare" (Bain Elena, 57 ani, satul Falcău, comuna Brodina, județul Suceava); „Și dacă sare o scânteie din plită, atunci o să ai

[2] Ioan Petru Culianu, *Eros și magie în Renaștere. 1484*, Iași, Editura Polirom, 2003, p. 157.

[3] *Știram, știrami,* substantiv masculin. Ordine, exigență; ordine îmbinată cu spirit milităresc. *A ține în știram*, a ține din scurt; a ține în ham; *a ține la știram*, a ține la ordine. După autorii *Noului dicționar univers*

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

musafiri" (Popescu Mircea, 55 ani, satul Falcău, comuna Brodina, judeţul Suceava); „Dacă cade un jăratec jios, vini un musafir" (Bain Elena, 57 ani, satul Falcău, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Momentul tradiţional, când se efectuează cele mai multe practici divinatorii este noaptea Sfântului Andrei (29/30 noiembrie). Trebuie remarcat faptul că obiceiurile practicate în această zi sunt de fapt legate de Sântandrei, o divinitate geto-dacă[4], personificare a lupului, peste care biserica creştină a suprapus ziua Sfântului Apostol Andrei. Este firesc să ne întrebăm de ce tocmai în această zi au loc practicile de divinaţie populară? Şi de ce această legătură mistică cu lupul? Studiind calendarul popular şi rolul lupului în universul spiritual al dacilor, Ion Ghinoiu atrăgea atenţia asupra faptului că nici unui alt animal tradiţia nu i-a acordat atâtea zile câte i-a consacrat lupului: 30 într-un an. Pe de altă parte, luând în considerare obiceiul mamelor din unele zone de a da fetelor, alături de zestre, şi câte un Filip, adică o zi a lupului, pe care acestea s-o ţină cu sfinţenie, şi observând că zilele consacrate lupului se concentrează îndeosebi în perioada de toamnă şi iarnă a anului, începând cu Ziua Lupului (13 noiembrie) şi Filipii de toamnă (14 noiembrie), când lupii încep perioada de împerechere, şi sfârşind cu începutul lui februarie (Triful cel nebun – 1 februarie, Stretenie – 2 februarie), cercetătorul ajunge la concluzia că lupul simboliza şi principiul fertilităţii: „Ţinând seama că Filipii de toamnă marcau începutul unei lungi perioade calendaristice de împerechere şi înmulţire a lupilor, moştenirea acestor zile numai pe linie maternă ar putea fi interpretată ca o străveche şi tulburătoare solidaritate faţă de principiul general al fertilităţii"[5]. Făcând paralele cu practicile legate de ciclul de reînnoire a timpului la alte popoare, Ion Ghinoiu a arătat că ciclul sărbătorilor cuprinse între 14 noiembrie şi 7 decembrie, care concentrează numeroase elemente ritualice de renovare a timpului, sunt legate de Anul Nou dacic şi constituie „scenariul morţii şi renaşterii unei divinităţi geto-dace peste care creştinii au suprapus moartea şi renaşterea Sfântului Apostol Andrei. Timpul ritual de desfăşurare (14 noiembrie – 7 decembrie) cuprinde numeroase sărbători, obiceiuri, acte rituale şi practici magice dedicate lupului, totem al dacilor"[6]; „Cel mai important şi mai de temut Filip era Filipul cel Şchiop sau Filipul cel Mare care, în funcţie de zonă, se serba la 11, 21 sau 30 noiembrie. Anticipăm că Ovidenia (21 noiembrie) şi Sf. Andrei (30 noiembrie) cuprind urme sigure ale unui străvechi ritual de An nou"[7]; „Suprapunerea unor sărbători populare de mare vechime peste momente precise ale ciclului de reproducţie a lupului indică un început de an, probabil Anul Nou dacic,

[4] Ion Ghinoiu. *Panteonul românesc. Dicţionar*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001, p. 168.
[5] Ion Ghinoiu, *Vârstele timpului*, Chişinău, Editura Ştiinţa, 1994, p. 80.
[6] Ion Ghinoiu, *Panteonul românesc*, p. 6.
[7] *Ibidem*,

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

în perioada octombrie-noiembrie"[8]. Aceeaşi opinie este împărtăşită şi de alţi cercetători: „Se crede că sărbătoarea religioasă s-a suprapus peste Anul Nou dacic, de unde şi mulţimea practicilor premonitorii care se fac cu acest prilej"[9].

Noaptea Sântandreiului mai era numită „noaptea strigoilor", când se credea că spiritele morţilor ies din morminte şi alcătuiesc un mediu prielnic pentru actele de divinaţie. Această credinţă este o reminiscenţă dintr-un soi de necromanţie arhaică. Consultarea spiritelor morţilor, practicată din cele mai vechi timpuri de către egipteni, babilonieni etc., o regăsim astăzi la popoarele aşa-zise primitive, care cultivă credinţele animiste, cum ar fi aborigenii din Africa şi Australia, indienii din America de Nord şi alţii. Fireşte, fata care confecţionează turta sărată sau leagă parii de la gard cu ochii legaţi, nu se gândeşte că execută acest act divinatoriu de Sfântul Andrei, pentru că, în noaptea aceasta, spiritele morţilor ies din morminte şi îi facilitează aflarea viitorului. Poate că, în timpuri imemorabile, tinerele chiar invocau spiritul unui mort concret (o rudă, un strămoş). Din motive religioase, practicile legate de necromanţie şi spiritism nu au fost încurajate. Pentru omul modern, spiritele morţilor nu mai sunt aşa de familiare, cum erau pentru omul credinţelor animiste. Actele de divinaţie făceau parte din cultura spirituală a strămoşilor noştri arhaici. Astăzi, ele au devenit mai mult nişte jocuri de divertisment.

Trebuie să remarcăm că zona populată cu huţuli (Brodina, Nisipitu, Ulma) este foarte bogată în credinţe şi practici magice. Faptul că aceste localităţi se află în spaţiul muntos a contribuit la conservarea unor rituri aproape intacte. În zonă, mai este vie amintirea despre marele descântător Ilie Voroniuc. De asemenea, există şi acum „specialişti" în practici magice: descântătorul Utopilă Ilie (Brodina), ghicitoarea în cărţi Cobeniuc Victoria (Nisipitu), ghicitoarea în bobi Lişciuc Paraschiva (Ehreşte) şi alţii.

Degradarea riturilor divinatorii tradiţionale

Datorită lui Simion Florea Marian, care a consemnat multe dintre riturile divinatorii, putem urmări evoluţia în timp a acestor obiceiuri. De exemplu, aflarea ursitului cu ajutorul semînţelor de cânepă era foarte populară la români la sfârşitul secolului al XIX-lea. În timpul cercetărilor noastre, nu ne-a pomenit nimeni despre această practică, nici măcar din amintiri. În schimb, am găsit-o în zona de munte, în mediul huţul (Brodina). Scuturatul lingurilor l-am regăsit la ucraineni (Dărmăneşti) şi la huţuli (Brodina). Românii nu mai scutură lingurile şi nu mai aruncă semînţele de cânepă în lemnar. Dispariţia unor rituri divinatorii este legată de dispariţia elementelor naturale, care se utilizau în cadrul riturilor respective. Legatul parilor se făcea la gardurile de răzlogi şi de nuiele. Acum, astfel de garduri sunt de

[8] *Ibidem*, p. 85.

[9] Parasca Făt, *Andreluşa*, în „Formula AS", Anul XIV, nr. 642, Bucureşti, noiembrie 2004, p. 22.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

domeniul trecutului. Noi n-am putut găsi un gard de răzlogi decât în zona muntoasă populată de huțuli. Aruncarea semințelor de cânepă în șopronul de tăiat lemne nu se mai efectuează, pentru că această plantă aproape că nu se mai cultivă la sate.

În decursul unui secol, sub impactul noilor realități economice și de civilizație, riturile divinatorii și-au pierdut elementele esențiale. Tot de la Simion Florea Marian aflăm că legatul parilor era însoțit și de anumite formule magice. Când se apropiau de gard, fetele ziceau: „Sân-Vasii bălțat, / Adă-mi un bărbat / Cât de blăstămat, / Dar bine-ntrămat"[10]. Legarea nemijlocită a parului era secundată de altă formulă magică, care amintește mult de descântec: „Eu nu leg parul, / Ci-mi leg ursitul, / De trei ursite ursat / Și de Dumnezeu dat, / În vis să-l visez, / Aievea să-l văz!". Prin anii '50, când alegeau parii informatoarele intervievate de noi, aceștia se legau mutește. Iar acuma, în anul 2009, nu se mai leagă deloc, gardul de răzlogi și de nuiele fiind înlocuit cu garduri de ștachete, de vergele de fier sau de plase metalice.

Același proces de degradare l-a suportat și ghicitul cu obiectele sub farfurii. La sfârșitul secolului al XIX-lea, acest tip de divinație se efectua în seara spre Sfântul Vasile și Anul Nou, în cadrul datinii numită Vergel, o petrecere a fetelor alcătuită din diferite rituri de profețire a ursitului. Ritul cu aflarea obiectelor de sub vase și comentarea lor se făcea de către o ursitoare (o bătrână sau o fată expertă). Ele comentau cu multă pricepere înțelesul diferitor obiecte și, prin ele, zugrăveau căsnicia fetei. Simbolica obiectelor era aceeași, ca și în poveștile populare, ceea ce dovedește că practicile magice, poveștile și folclorul literar ale poporului se bazau pe un corp unitar de simboluri arhaice. De exemplu, știm din poveștile populare că eroii fugăriți de zmeu aruncă în urmă o perie, care se preface într-o pădure deasă. Același sens îl avea peria în actul divinatoriu. Dacă fata descoperea perie sub vas, ursitoarea îi spunea: „Tu ai să te măriți, fata mea, în scurtă vreme [...], dar nu în satul tău, ci te vei mărita după un fecior de peste pădure, căci, vezi, peria însemnează pădure. Ce se atinge de ursitul tău, ce să-ți spun?... Va fi cam bătrân, un fecior tomnatic sau chiar văduvoi. Cât despre soarta ta, despre viitoarea ta viață, n-am nimic alta de zis decât să-ți aduc aminte de cântecul, pe care cred eu că-l vei fi știind poate și mai bine decât mine... Ascultă: «În sat străin dacă-i mere, / De-ai mânca pâine cu miere, / La inimă nu mai mere; / De-ai mânca pâine cu vin, / La inimă tot venin»"[11]. Despre ritul divinatoriu cu aflarea obiectelor ni s-a vorbit numai în Horodnicu de Jos și în zona huțulă (Brodina). Dar niciuna dintre informatoare n-a pomenit de Vergel.

S-au schimbat, de asemenea, și obiectele, acestea fiind legate de noile profesiuni ale fetelor și ursiților – caiet, pix, creion etc. Iar comentariile sunt seci și

[10] Sim. Fl. Marian, *Sărbătorile la români*, vol. I, București, Editura Fundației Culturale Române, 1994, p. 94.
[11] *Ibidem*,

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

indică doar profesiunea, bogăția sau sărăcia și, câteodată, o însușire a caracterului ursitului. Aceasta vorbește despre o degradare a riturilor divinatorii populare și despre faptul că țăranul gândește tot mai puțin în simboluri arhaice, pentru că a dispărut conținutul acestor simboluri.

Dualism spiritual și sincretism păgâno-creștin

Ca și în cazul altor obiceiuri populare, riturile divinatorii îmbină deseori elementele credințelor păgâne cu cele creștine: ca să-și afle ursitul, fata pune sub pernă busuioc sfințit sau furat din strutul preotului; se uită în oglindă ținând în mână lumânarea sfințită de Paște; după ce se învârt bobii de trei ori, se face o cruce deasupra lor; înainte de a arunca jarul în apă, vrăjitoarea face cruce deasupra ei; bătrânul vrăjitor caută în apă punând în lighean, între alte obiecte, și o cruce, simbolul creștin neîmpiedicându-l să-i propună fetei bătrâne târgul de a-i face rost de un soț prin intermediul unui rit de magie neagră, prin care se intenționează omorârea mamei a patru copii.

Practicile magice s-au desfășurat neîntrerupt, din timpuri imemorabile, pe teritoriul țării noastre, datorită a doi factori importanți. Pe de o parte, a existat întotdeauna o cerere pentru practicile magice. Psihologia omului este astfel construită, încât el „nu crede" în vrăji, până nu se confruntă cu o mare nevoie. Când asupra casei sale se abate o năpastă (boală, furt, fata rămasă nemăritată), pentru a o înlătura, el apelează și la persoane, care, după părerea sătenilor, rezolvă problemele cu ajutorul „necuratului". Omul bisericos, care merge cu încredere și speranță atât la biserică, cât și la vrăjitor, este un tip obișnuit în comunitatea sătească. La biserică merge ziua, în văzul tuturor, iar la vrăjitor pe ascuns. Este aceeași dualitate specifică gândirii populare, care se înscrie pe linia mitului cosmogonic popular, în care Dumnezeu și Diavolul colaborează la facerea Pământului. Această dualitate este ilustrată și de poveștile lui Ion Creangă *Povestea lui Stan Pățitul* și *Dănilă Prepeleac*, unde țăranii se folosesc cu seninătate de serviciile aduse de diavol în ceea ce privește sporirea avuției personale. Fenomenul este exploatat și de Mihail Sadoveanu în *Baltagul*. Vitoria Lipan trece, în aceeași seară, și pe la preot și pe la baba Maranda, ca, până la urmă, să se încreadă doar în profeția propriului vis. Această dualitate, după cum au arătat cercetările în teren, există și acum. Pe de altă parte, biserica ortodoxă nu a desfășurat campanii la fel de agresive împotriva actanților de practici magice ca cele ale bisericilor occidentale. Deși creștinismul a pătruns în spațiul carpato-dunărean din primele secole ale erei noastre, biserica la români s-a constituit abia în secolul al XIV-lea. „România [...] îmbrățișase creștinismul oriental, dar nu avusese niciodată o Biserică îndeajuns de puternică pentru a purcede la persecuții împotriva vrăjitoriei"[12].

[12] Ioan Pet , 2003, p. 316.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Riturile divinatorii au dispărut în mare parte ori s-au degradat la nivelul omului obișnuit. În zonele izolate, cum ar fi cele de munte, continuă să existe, însă, descântători specializați, care perpetuează practici magice având originea în negura timpului. Ilie Utopilă din comuna Brodina, județul Suceava, este vestit în zonă prin harul de a ghici viitorul și a efectua desfaceri. Născut într-o familie cu 17 copii, el a fost crescut, de la doi ani, de bunica sa. Aceasta, ca și alți membri ai familiei sale, erau inițiați în arta magiei. Vestitul descântător Ilie Voroniuc a fost uncheșul său. Bunica lui Ilie Utopilă a murit la 103 ani. De la ea a învățat să citească destinul omului în cărbunii stinși în apă. La cele moștenite de la bunica, a adăugat lucruri învățate de la alți operatori magici, cum ar fi ghicitul în cărți și datul în bobi. Are și o carte specială în limba rusă despre practicile magice și își împărtășește cunoștințele cu specialiști în magie din alte țări. Nu de mult s-a întâlnit cu o doamnă din Franța, care i-a împărtășit anumite formule magice utilizate în diferite rituri.

Ținem să menționăm că operatorii de practici magice sunt reticenți, când este vorba despre meșteșugul propriu-zis, interdicția de a dezvălui secretele făcând parte din principiile magiei. Descântătorul Utopilă Ilie ne-a declarat: „Eu pot să vă spun că n-am dat la nimeni secretul meu și nu-l voi da niciodată. Dacă voi găsi, înainte de moarte, pe cineva, ca să-i transmit ceva, bine. Dacă nu, mă duc în mormânt cu secretele mele".

Vrăji de Sfântul Andrei. Legatul parilor

Practicile divinatorii de Sfântul Andrei nu sunt considerate de către țărani „vrăji", ci niște forme de ghicire a ursitului: „Acelea nu-s vrăji, îs așa ca să-ți afli ursitul" (Crețan Alina-Elena, 30 ani, comuna Putna, județul Suceava). Ca și jocurile cu măști, ele sunt concepute doar ca niște practici de amuzament. Procedeele de aflare a ursitului se transmit, de obicei, pe linie matriliniară. Legatul parilor era, până nu de mult, cel mai popular tip de divinație, el dispărând odată cu dispariția gardurilor cu răzlogi[13]. Acestea se construiau din doi pari, din molid sau brad, pentru că acești copaci au trunchiul drept. Între ei, se puneau drugi din lemn crăpat, iar parii, ca să nu se depărteze, se legau cu gânj[14] (curmei din tei, răchită

[13] *Răzlog*, *răzlogi*, substantiv masculin. Despicătură lungă din trunchiul unui copac, întrebuințată la facerea gardurilor. Potrivit autorilor DEX, provine din sl. *razlogŭ*.

[14] *Gânj*, *gânji*, substantiv masculin, dar și *gânj*, *gânjuri*, substantiv neutru. Nuia foarte flexibilă trecută prin foc și apoi răsucită, care servește pentru a lega. Conform autorilor DEX, cu etimologie necunoscută. După alți autori, „cuvintele «de origine necunoscută» ar putea proveni din fondul limbii geto-dace" (Gheorghe Ioniță, *Reconsiderarea istoriei. Geto-dacii*, București, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2008, p. 35). Încă din secolul al XIX-lea, B. P. Hasdeu, aplicând metoda filologiei comparate, a demonstrat că multe cuvinte, catalogate de către Societatea Academică „vorbă de origine necunoscută" sau considerate ca fiind împrumutate din alte limbi (cioban, baci, stână, urdă, brânză, traistă, dulău, ghiuj ș.a.), sunt de fapt elemente dacice. (Cf. B. P. Hasdeu, *Originile păstoriei la români. Studiu de filologie comparată. Fragmente pentru istoria limbii române. Elemente dacice, Doina. Originea* ucureşti, Editura

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

elastică sau cep de brad împletit). Ca să nu putrezească repede, parii respectivi se cojeau. Uneori, când gardul se construia în grabă, nu se mai cojeau. De aceşti pari din gardul cu răzlogi îşi legau tinerele fete speranţele şi visele: „Mi-aduc aminte că eram fetişoară şi totdeauna bunica ne spune: «Măi, voi, dacă vreţi să vedeţi ce fel de bărbat veţi lua, mergeţi şi legaţi pari». Şi număram nu ştiu al câtelea par, că nu mai ţin minte. Îl legam sara, noaptea. Şi a doua zî mergem sî vedem paru' cum era. Dacă era înalt, era un bărbat înalt. Dacă era şioturos, spune că ai să ai mulţi copii. Dacă era neşioturos, spune că nu. Dacă era scurt aşa, un bărbat mai mic. Şi eu exact cum l-am legat, aşa am avut. Un bărbat înalt, fără şioturi, fără nica, că, până în prezent, n-am avut nişiun copil. Cum s-o adeverit exact vrăjile!" (Cenuşă Maria, 78 ani, comuna Putna, judeţul Suceava); „Merji afară şi leji nouă pari de la gard. Şî dacă-i unu' gol, iei unu' sărac. Dacă-i cu scoarţă, iei unu' mai bogat" (Cârciu Veronica, satul Falcău, comuna Brodina, judeţul Suceava); „Cum erau garduri făcute din druci, mergeau şi puteau să vadă cum va fi de scorţos sau de fin ursita. Dacă era mai cu coajă, se spunea că ar fi fost mai dur. Dacă era cu coaja mai fină, era un bărbat mai blând. Mama spunea că a găsit un druc, care era cu scoarţă. Apoi tot timpul i-o zis lui tata: «Mă, aşa scorţos te-am ştiut». Mă rog, la vremea lor erau fete şi trebuiau să se amuze de ceva" (Teleagă Elisaveta, 57 ani, comuna Straja, judeţul Suceava); „Erau mai multe fete la o clacă de tors de Sfântu' Andrei şi le-o spus unchiul: «Ieşiţi afară». Şi una le lega la ochi, ca să meargă să-şi aleagă pe întuneric parul. Şi fiecare mergea şi alegea. Şi dimineaţa mergea să vadă ce par şi-o ales. Unul strâmb, unul drept, unul mai cioturos. Cioturos însemna că era unul bătrân şi urât. Unul drept, era tânăr. Chiar mama aşa şi-o ales. Ea povestea: «Mi-am ales un par voinic şi gros». Şi chiar este adevărat că s-o căsătorit cu un bărbat în etate, cu vreo cincisprezece ani mai mare ca dânsa, frumos şi bogat era, că ea făcea parte dintr-o familie cu treisprezece copii, săraca, şi cred că asta era şi intenţia bunicăi să le deie" (Floarea Apostol, 60 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava); „Mergeau fetele şi legau pari, că atuncea erau garduri de druci şi cu pari. Şi mergea cu ochii închişi şi număra până la nouă, şi, care îi chica la nouă, îl lega. Şi mergea dimineaţa, când se făcea ziuă, să vadă ce-o legat. Dacă era cu scoarţă, era bogat. Care era lung şi strâmb, înalt şi strâmb, era rău. Dacă era scurt, un şiot, unul scurt o lua. Bun îi cu scoarţă, bogat" (Cotos Elena, 69 ani, comuna Straja,

Dacica, 2009). Metodologia dogmatică a reconstituirii fondului lexial autohton al limbii române, adică a substratului, conform căreia substratul „face parte dintr-o limbă, indubitabil şi integral, indoeuropeană şi, implicit, că istoria autohtonilor de pe teritoriul Daciei începe cu indoeuropenii, până atunci teritoriul fiind pustiu" a fost criticată şi de Victor Kernbach: „Nu rareori, în dicţionarele etimologice ale limbii române, cuvintele cu trecut misterios poartă menţiunea confortabilă et[imologie] nec[unoscută], atunci când nu se dă un etimon fantezist, ca «pisică – din pis» (cf. DEX), derivându-se deci substantivul din interjecţie" (Victor Kernbach, *Universul mitic al românilor*, Bucureşti, Editura Lucman, 2000, p. 24.) Efectuând investigaţii comparatiste aprofundate în limbile mediteraneene preindoeuropene (etrusca, basca, irlandeza arhaică, albana, kartvela şi daca), Victor Kernbach demonstrează că unele cuvinte notate de autorii DEX cu „etimologie necunoscută" îşi au originea în substra

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

județul Suceava); „Am legat fără coajă și astăzi sunt săracă" (Ropciuc Ana, 68 ani, satul Dărmănești, județul Suceava).

În unele zone fetele efectuau acest ritual, îmbrăcate numai în cămașă, și legau doi pari, care simbolizau perechea conjugală; iar drept legătoare servea o funie din paie sau fân răsucit: „Ieșeau fetele îmbrăcate numai în cămașă, deci în poale albe, și legau parii de la gard, că erau garduri cu druci și cu pari. Îi legau cu paie și cu fân răsucit, așa ca un fel de frânghie. Legau parii câte doi. Noaptea. Și dimineața se duceau să vadă ce-au legat. Dacă era un par înalt și unul mai mic, înseamnă că cel care o lua era un om înalt. Dacă erau doi pari mici, înseamnă că și feciorul era mic, ca și dânsa. Și râdeau dimineața de ceea ce au făcut la miezul nopții" (Teleagă Elisaveta, 56 ani, comuna Straja, județul Suceava).

Ieșitul în cămașă la legatul parilor este o reminiscență din nuditatea rituală practicată și de români în cadrul acestui tip de divinație. La începutul secolului al XX-lea, era în firea lucrurilor ca fetele să lege parii despletite și în pielea goală: „Eram copchilandră de 13–14 ani. Și avem o veșină care avea o copchilă de sama me. Și avem un veșin, nu ave copchii. Da' tare ne ocrote veșinul șeala. Și ne chema la el. Îi spunea bădica Vasâli. Amu', ca copchiii, auzem cî sî vrăjești di Andrii. Și el ni cheama la el și ni spune: «Viniți disarî la mini, cî amu copchilili fac ca sî vadî șini-i ursâtu». Merjem la bădica, eu cu copchila șealaltî. Și el ni displete, cî avem codiții, ne dezbrăca în chele și, peste drum di la bădica, era la veșinu gard făcut din nuieli și cu pari bătuți di răchitî. Și ne da o ați în mânî și: «Haida și-ți leaga un par sî videți și ursît aveți». Da' copchila așeea era oleacî mai mari. O dus-o și o leagat un par. Șî m-o dus și pi mini bădica. Da' atunși era noapti, nu videm. Când mă duc dimineața, un șioturos di par și urât. Și așe o fost. M-am dus după unu' bătrân și m-o adus la casa asta în chinuri mari și nacaz. Că eram necăjiți acasî. Și s-o pornit războiu' de-al doilea. Eu am rămas însărcinatî și el s-o dus la război. Și eu am născut un băiet și el n-o mai vinit acasî. O murit în război. Eu am rămas cu băietu' " (Apostol Casandra, 90 ani, comuna Arbore, județul Suceava).

În alte localități, se leagă nouă pari, motivându-se că femeia are trei ursite, fiecare indicând trei miri. În acest caz, nu se ghicește una din însușirile viitorului soț, ci însușirile potențialilor pretendenți la mâna fetei, deseori ea neștiind cine se gândește în taină s-o ceară de nevastă: „În sara di An Nou, la 12, dacî fata sî măritî, o ie un om cu copil, o ie un băietan, o ie un ghebos, o ie un strâmb, ea trebuie sî margî la un gard, la ora 12 noaptea, tot așa displetitî, dar bineînțeles nu poate sî margî cu pielea. Trebu' sî margî la un grad cu pari. Sî fășe mai înainti gard cu pari și cu nuieli. Merji la gard cu ochii legați, ajiunji la gardu' șeala și leagî 9 pari. Puni 9 semni. Și dimineața vini sî vadî. La așei 9 pari este altu' strâmb, altu-i subțiri, altu-i burdăhănos, gros așe, altu' are 2 crenguți, așeala-i o ursâtî cu doi copii. Dacă are o crenguțî, îi o ursâtî cu un copil. Dacă-i subțirel, îi tânăr. Dacă-i strâmb, îi ghebos. Că numai lumânarea-i dreaptî. Și la ăștia 9 la fiecare este un motiv. Și dintr-aiștia 9 unu' trebu' sî aie o ai. Cî fimeia are 3 ursâti. Și o ursâtî are trei miri.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Şi de asta sî aleg 9 pari" (Irimescu Floarea, 77 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava).

În zona de munte, populată de huţuli, unde se mai construiesc garduri de răzlogi, fetele recurg şi în prezent la legatul parilor: „De Anul Nou, trebuie de numărat 9 pari şi al noulea îl legi cu ață. Şi dacă-i cu coajă, îi bogat; dacă îi gol, fără coajă, îi sărac. Şi cât îi de înalt, aşa arată acolo" (Cobeniuc Victoria, 66 ani, satul Nisipitu, comuna Brodina, judeţul Suceava); „Aceasta a fost în 1989. Era în ajun de Sfântul Andrei şi bătrâna, pe care am moştenit-o, mi-o spus: «Uite ce, Lenuţa, eu ştiu un obicei, care se păstrează din bătrâni. Trebuie să te legi la ochi şi să te duci la un gard de răzlogi, unde sunt acei pari băgaţi în pământ, şi să numeri de la zece până la unu, adică în ordine descrescătoare. Şi când ajungi la unu, îl legi. Deschizi ochii şi ai să vezi ce fel de par este. Şi când ai să-l analizezi bine, vii acasă şi-mi spui». Eu şi o colegă de clasă ne-am dus şi am numărat, legate la ochi, de la zece la unu. Colega mea n-a început de acolo, de unde am început eu, ca să nu fie aceiaşi. Şi al meu par era subţirel şi lung. Al colegei era mai jos şi încă o dată folosit, adică scos din pământ, întors invers şi îngropat din nou. Venim acasă şi povestim. Şi bătrâna zice: «Fetelor, voi să ştiţi aşa: tu ai să ai, dacă parul a fost subţire şi lung, un bărbat înalt şi tânăr. Iar tu ai să te căsătoreşti cu un bărbat, care a mai fost căsătorit, pentru că parul a fost folosit şi întors». Şi zice: «Da' cum îi parul?» «Păi mai jos aşa». «Apoi aşa o să fie şi bărbatul tău, mai jos». După ce au trecut câţiva ani, într-adevăr, pot să spun, cu mâna pe inimă, că acelaşi bărbat, despre care mi-o spus bătrâna, înalt, subţire, tânăr, acela bărbat l-am luat eu. Iar colega mea s-a căsătorit cu un bărbat divorţat, de statură joasă, mai în vârstă. Deci, exact cum am legat atuncea. Şi mama mea povestea că la fel i s-a întâmplat şi ei. Fetele, înainte, legau pari şi era clar că aşa va fi ursitul. Gardul nu era departe de casa mea, sub munte, şi încă mai este" (Elena Torac, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Faptul că unele rituri de divinaţie se regăsesc şi la alte etnii (ucraineni, huţuli), denotă că acestea sunt autohtone, atât la noi, cât şi la celelalte etnii, avându-şi originea în epoca credinţelor animiste, când omul considera că toate lucrurile sunt învestite cu puteri magice, care pot fi influenţate prin magia cuvântului şi a gestului ritual. În Dărmăneşti, localitate populată în majoritate de ucraineni, regăsim rituri divinatorii similare cu ale românilor, cum ar fi legatul parilor, mâncatul turtei sărate. Aceste rituri se săvârşesc în noaptea spre Sfântul Andrei, în Ajunul Crăciunului sau de Anul Nou. La fel ca şi la români, ele sunt doar reminiscenţele unor elemente din care se compuneau riturile ancestrale de divinaţie. În comuna Dărmăneşti, ni s-a comunicat un amănunt, care, odinioară, era obligatoriu pentru ghicitul ursitului cu parii: aceştia trebuiau legaţi cu panglica de la păr: „Parii se leagă cu panglica din păr. Se merge la ei cu ochii închişi" (Ropciuc Ana, 68 ani, satul Dărmăneşti, judeţul Suceava).

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Alesul copacilor

Despre această formă de divinaţie ne-a vorbit o informatoare din Rădăuţi, născută în comuna Arbore, care a menţionat că acest tip de aflare a ursitului „nu este din zonă": „De Sfântul Andrei, trebuie să ieşi afară cu ochii legaţi şi să mergi în grădină. Şi pe ce fel de copac pui mâna întâi, aşa va fi soţul tău. Dacă găseşti un copac tânăr şi drept, va fi aşa. Dacă îi mai bătrân, gros şi noduros, aşa o să fie soţul" (Moscal Georgeta, 50 ani, Rădăuţi, judeţul Suceava).

Căutatul oilor

Este un tip de divinaţie foarte arhaic, care s-a păstrat numai în zona populată de huţuli: „Nu era gospodărie fără oi. În turmă erau cel puţin trei berbeci, îi ţineau pentru tăiere. Fetele, legate la ochi, mergeau să prindă o oaie. Şi dacă prindea o oaie, rămânea nemăritată. Dacă prindea berbec, se mărita în anul respectiv. Şi, ca să facă haz, băieţii se băgau între oi, se aplecau şi ieşeau în faţă, ca să-i prindă pe ei. Şi tot aşa, se spune că, la căutatul oilor în ajun de Crăciun, la fel, s-a adeverit" (Elena Torac, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Întrebatul porcului

Dacă parul legat îi arată fetei însuşirile fizice şi averea ursitului, porcul îi indică timpul când se va mărita (anul în curs, peste un an, peste doi): „Dacă vrei să ştii dacă te măriţi anu' ăsta, intri în coteţ la porc, fix la ora 12, şi pui mâna pe dânsul. Şi dacă el grohăieşte, atuncea te măriţi, gata, sigur" (Nichiforeanu Ermiona, 75 ani, Rădăuţi, judeţul Suceava); „Tot de Andrii. Porcu' doarme. Mergi la dânsu' şi zâşi: «Hur, anu' ista!» Dacă tace, nu te măriţi anu' şiala. Mai zâşi iară: «Hur, la anu'!» Dacă zâşi: «Hru, hru», te măriţi. Dacă tot taşi, mai zâşi: «Hur, la anu'!» Dacă tot taşi, nu te măriţi doi-trei ani. Când zâşi el „hur", atunşi te măriţi" (Cenuşă Ileana, 74 ani, comuna Putna, judeţul Suceava); „Zâşi odată: «Hur, anu' ista». Nu zâşi nimica. «Hur, la anu'». Nu zâşi nica. «Hur la şialalt an». Da' tu numeri pe degete câţi „şialalţi" ani. Şi la care an grohăieşte ceva, atunşi te măriţi, în anul şiala" (Creţan Alina Elena, 30 ani, comuna Putna, judeţul Suceava); „Am avut o nepoată, i-am zâs cum se faşi şi ea o auzât şi s-o dus să facă. Şi-o mers aşa la porc atunşia şi o făcut aşa şi exact la cât o grăit, la al doilea an s-o măritat" (Cenuşă Ileana, 74 ani, comuna Putna, judeţul Suceava); „Mai spunea mama că mergea în coteţ la porci şi spunea nişte vorbe, pe care eu nu le ştiu: «Este sara lui Andrei, spune: mă mărit anul ăsta ori nu mă mărit». Şi dacă spunea: «Groh, groh», însemna: «Da, ai să te măriţi». Şi de câte ori zicea «groh, groh», se spunea că după atâţia ani ai să te măriţi sau după atâtea luni" (Floarea Apostol, 60 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava).

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Zângănitul lingurilor

Despre acest tip de divinație ni s-a relatat în mediul ucrainean şi huțul, deşi studiile lui Simion Florea Marian arată că el a fost propriu şi românilor: „Când trăia bunica mea, de Crăciun, în seara de Ajun, noi fiind două fete şi fratele al treilea, ne spunea: «Luați două linguri de metal şi mergeți în spatele casei şi zângăniți lingurile, una peste alta. Şi unde auziți că bate câinele, în partea aia o să vă măritați». Şi [noi]: «Bunică, uite acolo, în cutare loc, o lătrat câinele!» «Ei, draga bunicii, acolo o să te măriți tu». Da' nu era adevărat" (Seniuc Silvia, 58 ani, satul Dărmăneşti, comuna Mărețâia); „Se iese afară cu lingurile şi furculițele legate la un loc şi se scutură, ca să facă un pic de zgomot. Şi după ce le-a scuturat bine, da' seara, după ce s-a întunecat, ascultă din care parte bate câinele, din partea aceea va fi soarta, ursitul" (Elena Torac, 38 ani, comuna Brodina, județul Suceava).

Biletele în chiroşte[15]

Acest tip de divinație este, de asemenea, destul de răspândit: „Am făcut odată şi în ajunul lui Andrei pciroşti. Şi ce fac? Am făcut douăsprezece pliculețe cu nume. Şi când şierbe căldăruşa cu apă pui pciroştili. Care sare în sus di prima datî, iei lingura şi-o prinzi şi care-i acolo, aşela-i. Şi când am luat şi ni-o spus «Giorgi», eu: «Măi, stăi să mai scot unu'». Veronica tot aşe o făcut. Iesî «Giorgi». «Măi, da' şini-i Giorgi ăsta?» Şi-i zâşi şi azi «Giorgi din chiroşcă» (Cotos Elena, 69 ani, comuna Straja, județul Suceava); „Terminasem liceul. Eram în învățământ în primul an. Vorbeam cu actualul soț, cu părintele. Şi auzisem că faci colțunaşi. Se cheamă chiroşte. În colțunaşi pui 9 bilețele cu 9 nume de băieți. Se umplu nu cu brânză sau dulceață, ci cu bilețele din hârtiuțe scrise cu mâna. Se pun la fiert. Când încep a fierbe colțunaşii, se ridică întâi unul, apoi altul şi altul. Şi care sare primul îl desfaci şi numele acela ți-i ursitul. Şi eu iau un colțunaş. Şi scrie «Vasile» pe primul colțunaş. Şi îl arunc, că nu mi-o plăcut. Şi mama mea ia o lingură şi ia alt colțunaş şi-l desface şi zice: «Tu, de când îl cauți pe Mihai şi mie mi-o picat Mihai». Şi cu Mihai m-am căsătorit, normal" (Irinciuc Livia, 58 ani, comuna Straja, județul Suceava); „Vecina Veronica, verişoara mamei, tot aşa o făcut. Şi încă nu-l cunoştea pe actualul soț. Tot colțunaşi o făcut şi o scris «Gheorghe» şi «Ghiță» şi chiar ura numele ăsta. Şi-o ieşit numele ăsta. Şi-o zis: «Cine-o mai fi şi ăsta?» Şi aşa îl cheamă pe soțul ei. Următorul an l-o cunoscut " (Păsăilă Ana, 46 ani, comuna Straja, județul Suceava).

[15] *Piroşcă*, *piroşte*, substantiv feminin. Formă regională pentru colțunaş umplut cu carne, cartofi, brânză, m *pyrižky*.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Biletele sub pernă

În alte localități, biletelele se pun sub pernă: „Mergem cu copchilili pe-afarî și făşem nişte pripleți[16]. Punem: «Vasîli», «Grigori», «Ion», cu care am grăit, să văd pi cari îl trag dimineața. Îi punem sub pernă, învăliți într-o hârtie. Când mă trezăm dimineața, trăjem de sub pernă biletelul aşela și unu' vine. Și pe care am pus, nu m-am luat cu dânsu'. Pe urmă n-am mai vrut să fac. Aiestea-s nişti minşiuni" (Cotrubaş Rozalia, 80 ani, Solca, județul Suceava).

Obiecte sub strachină

Obiectele folosite în acest tip de divinație au evoluat odată cu societatea. În secolele trecute se puneau buci, bulgărași de pământ, porumb, mămăligă, lucruri care simbolizau bogăția gospodăriei tradiționale. Acum se pun pixuri, creioane, caiete, cărți și alte obiecte, care simbolizează „școala" ursitului, dar și a fetei: „În ajunul Anului Nou, punem 12 străchini pe masă cu gura-n jos. Și punem: inel, buci, sopon, cheptene, oglindă, usturoi, șeapă, de toate felurile punem. Da' pune mama mea sau o soră mai mare, care nu juca. Noi ținem ochii închiși ori ne da afară și stam în tindă. Și vinem și fiecare ridica câte o farfurie de aşeea. Și-apoi, când o ridicai, îți chica. Dacă îți chica oglindă, era fudul. Dacă îți chica cheptene, era colțat. Dacă chica buci, era pletos. Dacă chica usturoi, era iute, rău. Dacă chica ceapă, spune: «Ău, îi miroase din gură, îi pute din gură!». Și-apoi râdeam. Dacă era inel, era bogat, fudul, aur, că trebuia să pui numaidecât inel de aur. Aşa, simbolurile astea de fetie, de joacă, aşa" (Eugenia Teleagă, 65 ani, comuna Horodnicu de Jos, județul Suceava). Informatoarea a făcut aceste „vrăji" pe parcursul a trei generații: „Eu cu fetele mele am mai făcut, ca să avem haz, de râs, aşa: «Hai, voi duceți-vă afară și mama vă pune». Cu parii, nu pre. Cu masa și străchinile, că era în casă, nu ne vide nimeni. Nu să vie șineva, să ne găsească ce vrăji făcem, ca să-mi mărit fetele. Eu n-am crezut, da' aşa, ca să avem simbol de râs: «Hai, mamă, ne pui iar străchinile?» I-am spus nepoticăi mele, Diana, că eu am opt nepoți, doi nepoți și şase nepoate: «Uite, dacă bunica o să mai trăiască, Diana, și-ai să vii, mama o să facă revelionul, da' bunica pune farfurii aşa». Și-apoi o venit în ziua de Anul Nou și i-am făcut, că și-n ziua de azi mă pomenește. Punem creioane, pixuri, ceva de carte, că aşeea îi la școală și ea o ridicat pix. Zâc: «Ău, ai să ții scriitoare!» Da' ea n-ave răbdare, le-o ridicat aproape pe toate: «Bunică, da' ni-o chicat și inel!» Și-acum și asară ni-o spus: «Bunică, da' când mai faşem?» «Nu, de-acuma trebuie să aşteptăm ajunul Anului Nou.» «Bunică, da-mi faşi?» «Îți fac, zâc, uite o ieu și pe Alina, și pe Diana». Zâc: «Uite i-am făcut lu' Raluca și i-o

[16] *Pripleți*, substantiv masculin. La întrebarea noastră: „Ce înseamnă «pripleți»?", informatoarea a răspuns: „Bilețe

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

chicat inel, frumos şi bogat». Că punem şi mămăligă, aşa, şi i-o chicat bogat. Şi, într-adevăr, o luat un băiet bogat, cu şcoală. Zâşi: «Bunică, da-mi chică şi mie aşa?» «Apoi, zâc, cum râdişi, na» (Teleagă Eugenia, 65 ani, comuna Horodnicu de Jos, judeţul Suceava). La întrebarea: „Când a fost «vrăjitul» Ralucăi?", informatoarea a răspuns: „Cu doi ani în urmă. Amu, de Crăşiunu' ăsta au fost doi ani. Asta o fost iarna, şi toamna, la 13 septembrie, s-o căsătorit". La întrebarea: „Mămăliga ce înseamnă?", informatoarea a răspuns: „Bogat. Pâine sau mămăligă înseamnă bogat. Sau porumb, cartofi, şeava alimente, dacă pui, îi bogat. Şi lut. Punem lut, o bucăţică de bulguraş[17]. Pe tata nieu îl trimitem pe ogoare şi de la cârtiţe aduşe o bucăţică, o învelem în hârtie şi-o punem. Lut [înseamnă] bogat, pământ mult. Nie întruna ni-o chicat şi-s sătulă de hlei[18]. Am opt hectare, nu-mi mai trebuie atâta hlei" (Teleagă Eugenia, 65 ani, comuna Horodnicu de Jos, judeţul Suceava).

În zona huţulă, din acest tip de divinaţie s-au păstrat mai multe elemente: divinaţia se execută înainte de punerea pe masă a celor 12 bucate rituale, iar fata pune mâna de tei ori pe farfurii: „În ajun de Crăciun, la noi se fac [vrăji] pentru fetele, care vor să ştie cu cine se vor căsători. Înainte de a pune cele 12 feluri de mâncare de post (grâu, ciuperci, orez, bob, salată de fasole, colţunaşi, sarmale de post, compot din fructe uscate, borş de sfeclă cu urechiuşe, peştele nu lipseşte de pe masă), dar înainte de a aşeza această masă, se pun farfurii cu gura în jos, iar sub fiecare farfurie se pune un obiect: pieptene, inel, spălător, carte, caiet ori pix şi altele. Fata se leagă la ochi. Ea nu trebuie să vadă ce şi unde s-a pus. Şi trebuie să pună de trei ori mâna pe acele farfurii. [Contează] primul lucru, pe care a pus. Dacă a pus mâna pe inel, se va căsători. Dacă a pus mâna pe pieptene, va fi bogată, ca dinţii de la pieptene. Dacă va fi spălătorul (aşa se spune la cârpa de vase), nu va fi cine ştie ce. Va fi aşa spălătorul tuturor, adică o femeie desfrânată. Asta reprezintă spălătorul. Dacă va fi carte, va învăţa. Dacă va fi pix, va fi scriitoare. Şi după aceea se aşezau [la masă]. Şi toate care au făcut asta – bunica, mama mea – povestesc că, în mare parte, s-a adeverit" (Elena Torac, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Uitatul în oglindă

Oglinda este obiectul cel mai des folosit în divinaţia populară. Conform gândirii populare, în anumite condiţii, ea îţi poate arăta ursitul: „Asta-i de Sfântu'

[17] *Bulguraş*, *bulguraşi*, substantiv masculin. Diminutiv de la bulgăre.

[18] *Hlei*, *hleiuri*, substantiv neutru. Regionalism cu sensul de pământ argilos. „Înainte se zâşea: «Câte hectare de hlei ai?» Acuma sî zâşi: «Câte hectare de pământ?»" (Teleagă Eugenia, 65 ani, comuna Horodnicu de Jos, judeţul Suceava). Potrivit autorilor DEX, provine din ucr. *hlej*. Conform altor cercetători (Gheorghe Ioniţă, Nicolae Miulescu), este de origine autohtonă, provenind din stratul indo-european al limbii geto-dace. Cuvântul este prezent şi în limba engleză (*clay*) cu sens de „argilă, pământ", având şi un derivat *clayey* cu sensul de „cleios"; îl regăsim şi în ucraineană (hlej). Cf. Gheorghe Ioni

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Vasile, de Anul Nou. La ora 12, într-o cameră numai tu sângurî sî şii şi te dezbrăşi în chelea goalî şi te uiți în oglindă. Şi-l vezi pe dânsu' acolo, care ți-i partea ta" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, județul Suceava).

În altă variantă, ghicirea în oglindă se desfăşoară deasupra fântânii: „Di Andrii şi făşeu? Fetili cari vreu ca sî vadî şini li ie, la 12 noaptea, spre zâua di Andrii, di cu sara ung tăti corzâli cu usturoi, la tăti uşâli pân' în afara căsîi, pentru lupi. Şî fata cari vre sî sî cîsîtorească şî vre sî vadî şini o ie, la 12 noaptea, sî dizbracî cu pielea goalî, sî displeteşti şi cumpără o oglindî nouî, da' nu sî uitî la dînsa pânî nu ajiunji la fântânî. Şi-atunşi când ajiunji la fântânî, deschide ochii şî-şi vedi ursâta în oglindî. Deasupra fântânii" (Irimescu Floarea, 77 ani, comuna Arbore, județul Suceava); „La miezul nopții, te dezbraci şi te uiți în oglindă şi-l vezi" (Pâcu Raluca, 26 ani, Rădăuți, județul Suceava).

Alte variante ale acestui rit de divinație recomandă ținerea în mână a unei lumânări. La lumina ei, se vede chipul ursitului; iar după dârele de fum, se ghiceşte litera, cu care începe numele său: „În fața oglinzii, cu lumânări. Să fii singură în cameră şi să te uiți în oglindă, cu lumânări aprinse şi în pielea goală, la 12 noaptea" (Coneac Alina Ionela, 24 ani, Rădăuți, județul Suceava); „Zicea mama că şi cu o lumânare. Ții lumânarea în mână şi te uiți în oglindă la ora 12. Şi fumul de la lumânare formează o literă. Şi acea literă este inițiala numelui ursitului" (Pâcu Raluca, 26 ani, Rădăuți, județul Suceava).

Uitatul în fântână

Apa joacă un rol foarte mare în riturile divinatorii, ea fiind o „oglindă" naturală, prin care forțele magice comunică cu omul: „La miezul nopții să te dezbraci în pielea goală şi, cu o lumânare în mână, să te duci să te uiți în fântână. În fundul fântânii, că acolo vezi ceva. Da' o zis că-i tare fioros. Te uitai drept cu lumânarea în fundul fântânii şi vedeai totul ce ți se întâmplă" (Nichifioreanu Ermiona, 75 ani, Rădăuți, județul Suceava); „Eu ştiam că, în sara de Anu' Nou, la douăsprezăşi ceasuri, aşa sî grăie la noi, grăie fetele, da' eu eram o copchilandră, o zâs cî dacî pui un tulpan, un hobot, cum era la noi, şi te uiți în fântână cu o lumânare aprinsă, o zâs cî vezi şini ti ie. Da' eu m-am uitat di multi ori şi am aşteptat sî văd măcar o umbră şi n-am văzut nimica. Cî drept vă spun" (Pascari Viorica, 78 ani, satul Costişa, județul Suceava); „În seara Sfântului Andrei [fetele] se uitau, spre miezul nopții, într-o fântână. Dacă era lună, puteau să vadă un chip" (Teleagă Elisaveta, 57 ani, comuna Straja, județul Suceava).

Spălatul cu apă şi uitatul în căldare

„Fetele tinere spun aşa: dacă iei apă din izvor, neîncepută, într-o căldare şi te scoli la miezul nopții de Sfântul Andrei şi te speli cu ea şi laşi să se limpezească şi te uiți, îți vezi ursitul. Faci asta în casă. Şi golanii de băieți puneau pe ascuns în apă dohot, ceva chestii din astea. Şi în momentul, când se spăla fata acolo, vă închipuiți cam ce ursită v[illegible]Brodina).

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Paharul cu apă şi verigheta

„Se pregăteau să se culce mai de cu seară, pentru ca, înainte de 12, să se scoale (asta-i ceva autentic, care am văzut nu numai în Igeşti, ci şi aici, în Rădăuți) şi să pună apă curată, da' scoasă la ora 12 noaptea fix din fântână. Turnau în paharul acela, în care era pusă o anumită cantitate de cenuşă, cam o lingură sau două, şi puneau o verighetă de la o persoană căsătorită. Îi dădeau drumul acolo şi lăsau să se limpezească, da' nu ştiu cât. Tot în noaptea aceea se uitau şi vedeau ce se întâmplă cu ele în anul care urma: se căsătoreau sau nu se căsătoreau. Îi vezi pe amândoi acolo, în fundul paharului. Am văzut şi eu. Aveam un văr. Şi fiica unei cunoştințe de ale mele îl plăcea. A stins lumina şi, cu o lumânare sfințită, s-a uitat în pahar şi a văzut. Mi-arată ea: «Uite ce-i la mine». Exact vărul meu, în acelaşi costum, parcă-l văd, cu pălărie bej, costum bej, acolo-n fundul paharului şi coana Corina. Preoteasa o pus şi pentru mine. Mă uit. Exact văd casa mea asta şi cu balconul şi altceva nimic" (Nichiforeanu Ermiona, 75 ani, Rădăuți, județul Suceava).

În altă variantă, lângă paharul de apă, fără cenuşă, se pune o farfurie cu făină de grâu: „Tot am făcut, da' n-am văzut nica. Pui într-o farfurie făină de grâu. Pui un pahar de apă, tot neîncepută. Şi la ora 12 spre Sfântul Andrii sau de Revelion, dai drumu' la o verighetă de-a cuiva sfințită de preot, nu o verighetă oarecare cumpărată de oriunde. Şi te uiți, la ora 12, în paharul şeala, că adică îți vezi ursitu', viitoru' soț, da' mie nu mi s-o întâmplat" (Crețan Alina Elena, 30 ani, comuna Putna, județul Suceava).

Turta sărată şi visarea ursitului

Oniromanția este utilizată din cele mai vechi timpuri şi în practica de ghicire a ursitului de Sfântul Andrei. În cazul acestui tip de divinație, visele sunt provocate în mod deliberat cu ajutorul unui aliment (turta sărată): „Am făcut eu. Mi-o spus cineva: fă aşa. În ajun de Sfântu' Andrii, n-am mâncat nică tătî zâua. Şi sara, înainte de a mă culca, mi-am făcut o turtiță de făină de grâu cu sare. Da' sare de aşeea mare şi multî. Am prăjit-o pe plită, am fript-o şi am mâncat-o şi n-am băut apă deloc. Noaptea, pe cine visezi că vine şi îți aduce apă, acela ți-i ursâtu' adica. Şi l-am visat pe soțul meu şi aşa o fost. Asta-i făcută pe chelea mea" (Crețan Alina Elena, 30 ani, comuna Putna, județul Suceava); „Se faşi turtiță din făină, da' foarte sărată. Şi s-o coci aşa pe plită şi s-o mănânci sara şi să vezi şini îți dă noaptea apă. Aşela şi-ți dă apă noaptea, însamnî că aşela-i ursita care o să te ieie. Aiestea îs tăti din popor, da' să ştiți că de multe ori îs foarte adevărate. Acuma se întâlnesc pentru ursită la discotecă" (Cenuşă Maria, 78 ani, comuna Putna, județul Suceava); „În ajunu' lu' Andrii fetele fac aşa: ajunează şi fac turtî sarată. Da' când sî culcî sî nu beie apî. Şi adoarme. Şi visează dacă-i ursâtu' aşela ori nu. Aşela şi-i dă apă, aşela îi ursâta sa. Eu [illegible] beci. Vini un

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

moșneag. Zic: «Dă-te di aiși sî scot». Zâși: «Mai stăi cî vini așela, Giorgi, și ți-a da apî». Cî eu vroiam sî scot apî. Și chiar așa este" (Cotos Elena, 69 ani, comuna Straja, județul Suceava); „Am făcut o dată la București când eram. N-am mâncat. M-am dus la serviciu, că eram taxatoare pe autobuz. Era în 1952. N-am mâncat nica tătî zâua. Sara ni-am făcut, unde stam la gazdă, o turtiță nicuțî, zâc, s-o pot mânca, saratî tari. Apî sî nu bei. Și ce crezi, apî nu ni-o dat nime sara, da' am văzut așa pi o vali mulți soldați. Și dintr-unul figura lui Gică era, soțul meu. Și, când m-am trezât dimineața, am zâs: «Eu am jisat soldați, d-apu doar nu m-oi dușî la război». Și chiar așa, n-o durat mult și ne-am cunoscut, ne-am luat, și-am trăit și l-am îngropat și-am rămas și singură de-atâția amar di ani. Noi ne-am luat, când el era militar în termen. Militar era și când ne-am cunoscut. O mai făcut încă un an de zâli, după ce ne-am luat. Visul o fost corect" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, județul Suceava).

În cazul altor persoane, ritul nu funcționează: „Eu n-am visat, n-am căpătat apă de la nimeni și dimineața am făcut o gură plină de herpes" (Păsăilă Maria, 46 ani, comuna Straja, județul Suceava).

În altă variantă, turtița nu se sărează. În schimb se prepară după un rit mult mai elaborat, care implică și nuditatea rituală: „Așa spuneau colegele mele: «Mergem în pielea goală la pârău și luam apă în gură din pârău și mergem acasă și mă punem cu fața-n sus și pe buric punem făină albă și dădem drumul la apă din gură. Apa venea pe aici, pe la sân, până pe buric. Și acolo învârtem oleacă cu degetul și făcem așa un pic de aluat și punem sub pernă». Și spuneau că visezi ursita, cu cine ai să te căsătorești" (Ungureanu Maria, 58 ani, Solca, județul Suceava).

În comuna Dărmănești, am aflat că turta se face după o rețetă strictă: „Turtă se face după o rețetă strictă: o lingură de sare, o lingură de făină și o lingură de apă. Și să nu vorbești cu nimeni (Ropciuc Ana, 68 ani, satul Dărmănești, județul Suceava).

Pieptenele, oglinda și busuiocul sub pernă

Busuiocul este considerat o planta cu proprietăți oraculare dintre cele mai deosebite. Pentru a provoca visul premonitoriu, acesta se pune sub pernă sau sub cap: „Pui busuioc sub pernă și, noaptea, îl visezi pe cel, pe care trebuie să-l iei" (Bain Elena, 57 ani, satul Falcău, comuna Brodina, județul Suceava); „Fetele își puneau sub cap o batistă cu busuioc, ca să-și viseze ursita" (Teleagă Elisaveta, 58 ani, comuna Straja, județul Suceava); „Iei busuioc, când vine preotul la sfințit, din strutul[19] lui și-l pui sub pernă. Îl furi de la preot. De fapt, cam se ia de față cu el" (Coneac Alina Ionela, 24 ani, Rădăuți, județul Suceava).

[19] *Strut, struturi*, substantiv neutru. Regionalism cu sensul de mănunchiul de busuioc, cu care preotul ia agheasm[illegible]uss.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

În altă variantă, alături de busuioc, se pun şi alte obiecte care aparţin fetei, de obicei, pieptenele şi oglinda: „Din liceu ştiu. O bucată de busuioc, o oglindă şi un pieptene – le pui sub pernă şi, noaptea, visezi. Şi dacă nu visezi, nu te măriţi anul ăla. Şi dacă visezi, te măriţi cu el" (Pâcu Raluca, Rădăuţi, judeţul Suceava); „De Andrei, pui pieptenele sub pernă, sau busuioc, ca să visezi mirele. Iei pieptenele, cu care te piepteni seara, şi-l pui sub pernă. Se zice că visezi" (Coneac Alina Ionela, 24 ani, Rădăuţi, judeţul Suceava).

Sânziene sub pernă

Acest tip de divinaţie se efectuează de Sânziene, la 24 iunie, când, conform tradiţiei, cerurile se deschid şi acest moment este propice actelor de divinaţie: „Culegi flori de sânziene şi le pui sub pernă şi se zice că îţi visezi mirele" (Coneac Alina Ionela, 24 ani, Rădăuţi, judeţul Suceava). De remarcat că, în unele localităţi din Bucovina, fetele au sărbătorit Sânzienele, chiar în vara acestui an (2009), după tradiţia străveche: sculatul de dimineaţă, pe rouă, culesul florilor şi tăvălitul prin grâu, fierberea ceaiului de sânziene şi spălarea corpului cu aceste plante: „Sânzienele. Înainte vreme [fetele] se strângeau şi luau fel de fel de flori din grâu şi se primblau prin grâu. Se scăldau de Sânziene prin grâu, da. Pe rouă, dimineaţa, în grâu. Şi era frumos timpul ăsta, da' nu ştiu ce ştiau fetele pe timpul ăla. De fapt, şi-acuma fac, da. Strâng flori de care sunt prin grâu, sânziene, albăstrele şi după aceea fac trânte, trântături[20] aşa prin grâu. Strică grâul, se joacă prin grâu" (Calancea Maria, 46 ani, comuna Horodnicu de Sus, judeţul Suceava). La întrebarea „De ce fac aceasta?", informatoarea a răspuns: „Pentru ziua asta importantă, aşa-i obiceiul în ziua de Sânziene, pe 24 iunie. Îi frumos. Făceau ceai, făceau în apă şi se spălau în apa aia de Sânziene cu sânzienele din ziua aia, că tare-s de leac. Şi făceau coroniţe împletite în trei, patru. O purtau pe cap în ziua aceea" (Calancea Maria, 46 ani, comuna Horodnicu de Sus, judeţul Suceava).

Învârtitul pernei

Unele tinere cred că şi perna, supusă unui ritual de învârtire, le poate arăta ursitul în vis: „Se învârte perna de o sută de ori înainte şi de o sută de ori înapoi şi te culci pe perna aia şi tot visezi mirele. Cu perna am făcut, da' n-am visat nimica" (Coneac Alina Ionela, 24 ani, Rădăuţi, judeţul Suceava).

Seminţele de cânepă şi visul

Unicele informaţii despre acest tip de divinaţie le-am cules din mediul huţul. Se aruncă seminţe de cânepă peste trunchiul, pe care se taie lemnele, care se afla,

[20] *Trântătură, trântături*, substantiv feminin. Formă populară pentru *trântire, trântiri*, substantiv femini

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

de obicei, într-un şopron: „Când eram tânără, am semănat cânepă în şopronul, unde se tăiau lemnele, apoi am visat. Eu am făcut asta împreună cu o verişoară de-a mea şi aşa râdeam de tare, că am uitat ce-am visat. Da' ea a visat un străin cu căciulă neagră şi exact aşa o dat Dumnezeu ei. Semănam cânepă de trei ori, în şopron, unde tai lemne, în seara de Sfântul Andrei. Spuneam: «Andreiu / la conopliu seiu / Bez domu uznati / Coho podumati». În traducere: «Lui Andrei / Îi semăn cânepă / Ca să-mi dea de ştire / La cine să mă gândesc» (Cega Parasca, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

În altă variantă, se păstrează şi elementul nudităţii ritualice: „Înainte de Sfântu' Andrei, trebuie de cumpărat seminţe de cânepă. Seara, fata se dezbracă goală şi le seamănă unde se taie lemne. Şi cu fusta sau cu cămaşa dă peste aceea. Şi n-are voie nimic să vorbească. Apoi se culcă şi visează pe cine are soarta. Asta am făcut şi eu. Da' am visat că n-am cunoscut. Şi aşa o venit. Cum am visat în costum negru şi nu ştiu ce. El tot o fost de aici, da' o fost mulţi ani în altă parte" (Cobeniuc Victoria, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava). Dacă fata se află în posesia unei poze sau a unui lucru, care aparţine flăcăului, cu care are relaţii de prietenie, le pune sub cap, pentru a înlesni actul divinaţiei: „Atunci când semănaţi cânepa şi aveţi o poză de-a lui, puteţi să puneţi poza şi visaţi pe cine o să luaţi. Şi un lucru de-al lui se poate" (Cobeniuc Victoria, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Uneori se dă numai cu cămaşa peste trunchiul de tăiat lemne, fără să se „semene" seminţe prin şopron: „Mai de mult, ne strângeam la o casă, ne dezbrăcam pe hol în pielea goală, şi cu cămaşa mergeam la trunchi şi acolo dădeam cu cămaşa aceea peste trunchi şi ziceam: «De Sfântu' Andrei / Să deie Dumnezeu noroc / Sî văd pe care o să mă ieie». Şi erau nişte băieţi pe drum. Mai de mult nu erau lumini. Şi aprindeau lanterne. Şi ne prindeau în chelea goală. Noi, pe jos. Da' râsetele de pe lume erau, ferească Dumnezău" (Ropciuc Ana, 68 ani, satul Dărmăneşti, judeţul Suceava).

Ruga la lună

Luna a jucat un mare rol în arta divinaţiei şi în alte practici magice. Despre implicarea ei într-un rit de aducere a unui ursit concret, efectuat în seara Sfântului Andrei, ni s-a vorbit în comuna Dărmăneşti: „Când iese luna, mergi pe hol şi te uiţi la lună şi vrăjeşti, spui: «Lună, lună, fii voioasă / Să mi-l aduci pe acela să mă ieie» (Ropciuc Ana, 68 ani, satul Dărmăneşti, judeţul Suceava).

Piroştele şi mâţul

Informatoarea Torac Elena din Brodina a ţinut să menţioneze că ghicitul cu piroştele este [illegible], în seara de

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Crăciun, făcea trei chiroşte[21] şi le punea în trei colţuri ale casei şi le da la mâţ[22], să le mănânce, da' să fie mâţul sătul. Şi dacă mânca chiroştele acelea, înseamnă că se mărita fata repede. Şi dacă numai muşca, apoi mai dura. Asta am făcut şi asta ştiu" (Cega Parasca, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava); „De Anul Nou se fac piroşte. Dacă este pisică, să-i dai o piroşcă să mănânce. Dacă mănâncă, e bine. Dacă o ia şi o pune de-o parte, atunci mai stă pe loc" (Cobeniuc Victoria, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Găluştele şi mâţul

Uneori, în loc de piroşte, se utilizau găluştele: „Se făceau găluşte grase, ca să mănânce. Dacă pisicul doar trăgea din ea, se spunea că o să rămână gravidă" (Utopilă Ilie, 49 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Practici divinatorii tradiţionale. Ghicitul în bobi

În afară de practicile divinatorii executate exclusiv de Sfântul Andrei, de Crăciun sau de Anul Nou, există unele, la care sătenii recurg în orice perioadă a anului, când au de rezolvat o problemă complicată. Cândva, ghicitul în bobi era o practică obişnuită în mediul rural. O informatoare din Arbore mărturiseşte despre mama sa: „Ea căta în boghi, da' numa' pentru casa noastră, nu căta la oameni străini. Să vadă dacă om câştiga vo doi bani, om vinde boii, dacă sî plăte ghiru[23], de-aiestea. Zâşe mama: «Vine iar şi mă fontuieşte[24], măcar sî videm dacă putem vinde boii, dacă om vinde găini să faşem iară bani di gaz, di ulei, di câti». Da în boghi înainte de a merge la târg" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava). În comuna Arbore a fost până nu de mult o bătrână, care dădea în

[21] *Chiroşcă*, *chiroşte*, substantiv feminin. Formă regională pentru *piroşcă*, *piroşte*, substantiv feminin. Colţunaş umplut cu carne, cartofi, brânză, marmeladă etc. Potrivit autorilor DEX, provine din rus. *pirožki*, ucr. *pyrižky*.

[22] *Mâţ*, *mâţi*, substantiv masculin. Termen popular pentru *pisic*, *pisici*. Conform autorilor DEX, provine din *mâţă*.

[23] *Ghir*, *ghiruri*, substantiv neutru. Forma populară pentru substantivul *bir*.

[24] *A funtui*, verb de conjugarea a patra. Termen regional pentru verbul *a sechestra*. În trecut, în localităţile rurale, se practica sechestrarea unor bunuri materiale de la persoanele, care nu plăteau impozitele la stat: „Asta am păţit şi noi. La oamenii, care nu plăteau dările la primărie, se trimeteau casierii prin sat şi îi *funtuiau*. Începeau de la mijlocul anului, lunile iulie, august. De la primărie le spuneau: «Cutărică are de dat 300 lei, mergeţi şi luaţi jumătate din bani». Şi se repezeau oamenii ăia la zestre şi luau un covor. Din ladă luau baticuri. La noi au venit şi au luat bondiţa, cum erau bondiţele cu flori frumase, şi doi saci cu făină din cămară. Mi-i aşa o silă să-mi aduc aminte prin ce momente au trecut, fiindcă, săracii, ai mei erau trecuţi la chiaburi, dar nu aveau prea multă avere. Luau produse contravaloarea banilor, care trebuia să-i plăteşti ca impozit la stat. Cel mai greu era când îţi luau animalele din grajd. Tot ce luau se comercializa, pentru că nu se dădea înapoi. Bondiţele şi covoarele încă ţi le înapoia, dacă plăteai impozitul" (Apostol Floarea, 60 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava). La întrebarea: „De unde provine cuvântul *a funtui*?", informatoarea a răspuns: „Eu cred că ăsta-i numai austro-ungar, pent[illegible]".

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

bobi. La momentul cercetărilor noastre, bătrâna respectivă murise, iar fiica nu i-a moştenit meşteşugul: „Era baba aşeea, ghişe ghini. Ea ştie şi în boghi şi în cărţi. Iohănoaia îi zâşe. Amu o rămas fata mai ghişeşte-n cărţi" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, judeţul Suceava). Este o situaţie caracteristică pentru fenomenul magic contemporan. Astăzi, ghicitoarele în bobi sunt puţine şi se caracterizează printr-o reticenţă, proprie majorităţii persoanelor care practică rituri magice. Ele nu vor să afle lumea că dau în cărţi, în bobi sau în cafea, practicarea unui rit divinatoriu fiind considerat de către biserică un păcat. La spovedanie preotul întreabă dacă ţi-ai dat în cărţi, în bobi etc. În mediul huţul, datul în bobi se întâlneşte mai des, recurgându-se la el pentru rezolvarea problemelor importante. În zonele de munte s-a conservat o situaţie, care, în trecut, era specifică pentru întreg spaţiul rural. În mediul sătesc românesc, ca şi în republica închipuită a lui Platon, divinaţia era o practică curentă ce determina în multe privinţe comportamentul oamenilor: „Mama mea, când are o problemă mai serioasă de rezolvat, la primărie ori la tribunal, ori de clarificat ceva, fiind şi departe [cătunul Ehreşte] pe munte, şi, ca să nu coboare degeaba, dă în bobi. Şi i se arată: va rezolva în ziua respectivă sau nu. Şi dacă îi pică că nu rezolvă, nu se porneşte la drum. Şi asta de la bunica o moştenit-o. Pe mine încă nu m-a învăţat. Dar să vă spun ultimul exemplu. Eram în campania electorală şi vroiam un anumit primar. Şi-i spun mamei că vroiam o schimbare. Şi mama o dat în bobi şi mi-o spus: «Nu va fi». La al doilea scrutin fierbeam să ştiu. Am sunat-o pe mama şi mi-a spus: «Nu va fi»" (Elena Torac, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Iată cum descrie o informatoare datul în bobi: „Trebuie 41 de bobi. Se pun pe masă. Îi învârţi de trei ori cu mâna în jurul lor şi faci o cruce. Faci trei grămăjoare şi scoţi din fiecare câte 4 bobi. Prima grămăjoară îi primul rând. A doua îi al doilea rând. Şi a treia îi al treilea rând. Numeri bobii din fiecare rând şi vezi ce ţi-o ieşit. Dacă îţi cade 4, 4, 4 peste tot, înseamnă că n-ai de ce să te porneşti unde ţi-ai pus în gând, că e închis tot. Dacă ai să ai o veste, pică câte un bob. Dacă îţi pică trei boabe, asta înseamnă că e bine, poţi să mergi, poţi să încerci să faci. Dar dacă îţi cade, mai ales la al treilea rând, 4, 4, 4, înseamnă că nu trebuie să faci şi să nu te porneşti, pentru că ţi-i închis tot. Nu se alege nimic din treaba aceea. De asemenea, dacă la rândul de jos îs câte patru bobi, îi jurat să nu te apuci de lucrul acela şi să nu te porneşti unde ai vrut, pentru că nu e bine. Iar dacă aştepţi pe cineva, şi îţi cade un singur bob, mai ales la mijloc (căci mijlocul este pragul), înseamnă că-s pe drum. Un bob înseamnă drum. Dacă pică cinci, vin cât mai repede. Trei este colac. Patru, masă. Doi înseamnă îndoială. Şi dacă la mijloc îi patru şi pe la margini îi unu sau trei, tot îi bine" (Lişciuc Paraschiva, 58 ani, satul Ehreşte, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Bobii pot fi de bob, de fasole, de porumb. În cazuri extreme, când nu se găsesc bobi, se folosesc pietricele: „Mie mi-a dat odată o femeie cu pietrele, la Sadău, pe pod. Am avut o pagubă: doi miei au dispărut. M-am întâlnit cu femeia

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

aceea la Sadău şi hai, n-aveam cu ce, cu pietre. Ana Calenici se chema. Cum mi-o spus, aşa o fost. Mi-a spus că o să-i găsesc. Asta de nevoie o strâns pietricele, că n-o avut altceva. Că nu se face cu asta. [Am strâns] de pe drum, de pe jos, care erau mai mici" (Cobeniuc Victoria, 66 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Chiromanţie

Despre ghicitul în palmă informatorii noştri ne-au relatat doar din amintiri: „Eu eram fată şi ni-o spus şineva din sat: «Uite, eu am fost la aşeea şi ni-o spus». Ştii că copchilele vor să ştie şini le ie. Şi am mers hăt încolo pe drumul Dorneştiului din Rădăuţi. Era cu şaizeci de ani în urmă. M-am dus la una, o femeie amărâtă. Era o femeie aşa dupoasă[25], nespălată, cu părul nepieptănat. Era într-un bordei aşa parcă s-ar fi năruit pi dânsa. Ave tare mulţi mâţi, ave poate vreo douăzeci. Probabil era româncă. Asta cata în palmă. Mâna dreaptă i-am dat-o. Şi s-o uitat în palmă la mini şi ni-o spus că am să am trei copchii. Mai întâi ni-o spus că ai să ai, da' mai târziu, după şi ai să te măriţi. Şi am să lucrez şi am să am bani. Uite, lucrez şi am bani. Şi copchii trii am, cum ni-o spus ie, vrăjâtoare şi era. Da' cu şini ave ea di lucru – cu aşel rău, ori cu aşel bun – nu ştiu, da' ni-o spus viitorul" (Pascari Viorica, 78 ani, satul Costişa, judeţul Suceava).

Ghicitul în ligheanul cu apă

„Povesteu mama şi tata că era un om, ştiem cum îl chema, da' am uitat, şi el îl ave pe necuratu' şi el poveste tăt. Te duşei şi-i spunei tăt. Tata o făcut o bubă la un chişior, la jenunchi şi l-o vindecat. S-o dus şi i-o spus: «Uite, ai călcat într-o urmă re». Şi l-o descântat şi i-o dat şeava să se ungă. Şi în două zâli s-o uscat buba şi i-o trecut şi n-o mai fost nică. Da' el făşe cu lucru' rău şi făşe. Era o educatoare aişia şi era fată bătrână. Ave vreo 40 de ani şi nu era măritată. Şi ar fi vrut să se mărite, săraca, că era şi bogată şi şcolită. Şî i-o zâs că i-o făcut şineva, ca să nu se mărite. Şi, haida, o auzât ea că la Cajvana este unu', care îţi ghişeşti. Drept aşa o fost. Am luat şi ne-am sculat într-o dimineaţă, şi ne-am dus amândouă până în Cajvana. Încă nu era răsărit soarele, când am ajuns. El stăte lângă cimitir. Am mai stat noi şi-am stat, până s-o trezât moşneagu'. Încă nu era trezât ghini, legat cu o cârpă roşă aşa-ia era moşneagu', parcă era indian. Şi l-am sculat din somn şi hai să-i ghişeascî ei să-i vadă partea. Ea era de la Volovăţ. Nu se mărita. Tăţi vineu, se uitau la dânsa, dar nimeni n-o şere, nu-i şere mâna nimeni. Ea o zâs aşa: «Vreau sî ştiu şi eu dacă mai am vreo parte sî mă mărit». Pune moşneagu' un lighian alb şi pune apă acolo, o mătură, busuioc, şi o cruşiţă la nijloc. Eu am zâs: «Nu stau, nu stau». Da' ea o zâs: «Stai tu, Domnică, că şi eu mă tem». Se uită moşneagu' şi

[25] *Dupos, dupoasă*, adjectiv. Formă populară pentru *dupuros, dupuroasă*. Ciufulit, zbârlit. Potrivit autorilor *I*

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

spune: «Partea ta îi însurat și are patru băieți[26]. Uite o broască mare cu patru broscuțe nișî s-arată aișî». Noi nu le videm, că mă mai uitam. Șî zâșî: «Dacă vrei (nu știu câți bani i-o șerut) eu îți fac, da' trebuie să omor broasca mare (soția lui)». O spus că partea ei era îmbrăcat în haină militară, era miliținan. Și zâșî: «Trebuie să-i țâi pe aiștia nișî». Șî ie o zâs: «Nu, nu, nu-mi trebuie!» N-o vrut să facă. Am ieșit de-acolo, vai de mine, împușcate, și-am fugit. Și nișî nu s-o mai măritat. Îi mort de când viecii moșneagu'. Doar atunșia era bătrân cât stânca" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, județul Suceava).

Căutatul în psaltire

„Ai văzut și așela de la Botoșana cât de drept ni-o spus. M-am fost sfădit cu soțul și zâșem că nu mă mai împac. Și mama o zâs: «Tu, Domnică, du-te, că uite că s-o dus și cuscra la Botoșana și așela cată în *Psaltire*». Unu' Gheorghe, și-amu cred că trăiește. El îi șiștav[27] de chișioare și grăiește rău. Și m-am dus acolo, nișî nu știu cu șini m-am dus, cred că tot cu Maricica, că ei îi plășeu dusurile iestea. Și m-am dus acolo. El în *Psaltire* căta și spune ghini. El șete un psalm. Șete psalmul, unde se dischide cartea. Crușe o făcut peste *Psaltire* și o zâs: «Deschide-o». Și am deschis-o. Și, unde am deschis-o, de acolo psalmul o șetit. Și șete el, așe spune. Și s-o nimerit așa ori așa o fost să fie: «Mare bucluc ai, mare bucluc ai. Șî zâșî că nu ți-a trebui bărbatul ista, care îl ai (de parcă aș și avut altul!), da' să știi că nu scachi di dânsu'». Că eu zâșem să văd dacă mă despărțăsc, îmi cresc copchiii singură. «Nu, nu scachi di dânsu', că s-a mai fași el bun, da' nu mult, câteva luni s-a fași bun. Și ai patru băieți». Da, ni-o zâs deodată. Zâc: «Da». «Ai doi băieți și două copchili». Zâc: «Am». Zâșî: «Una îi bună și una are șeava, o patimă (așa cum zâc ei). Da' asta, care socoți că tare-i bună, asta are să șie re până la urmă, n-ai să ai parte de dânsa, n-are să te asculte. Da' de la astlaltă ai să ai mare noroc, mare noroc are să aibă ea, dar șealaltă n-are să aibă norocul ista». Și așa o fost, uite" (Moscal Domnica, 77 ani, comuna Arbore, județul Suceava).

Ghicitul cu fusul

Persoana care recurge la acest fel de a ghici își pune o dorință în gând, urmărind mișcarea fusului: „Băbuța sau fata tânără toarce cu fusul legat de fir. [Întreabă]: «Mă mărit sau nu, câți copii am să am?». Și fusul bate de trei ori; înseamnă că o să am trei copii. [Zice]: «Dacă mă mărit, să meargă fusul în partea dreaptă, dacă nu mă mărit, să meargă în partea stângă». Ține fusul legat de fir și fusul începe să penduleze" (Coriciuc Nicolae, 54 ani, comuna Brodina, județul

[26] Substantivul *băieți* se folosește aici cu sens de copii.

[27] *Șiștav*, adjectiv. Termen popular cu sensul nedezvoltat, plăpând, slăbănog. Conform autorilor DEX, pr

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Suceava). În legătură cu acest fel de a ghici, informatorul a remarcat: „Atunci ea face pur şi simplu radistezie. Intrăm într-un domeniu, care nu mai este superstiție, căci se poate vedea concret".

Ghicitul în cărți

La întrebarea: „Pentru ce dați în cărți?", informatoarea Cobeniuc Victoria (66 ani, Nisipitu, comuna Brodina, județul Suceava) a răspuns: „Dacă, Doamne ferește, undeva este o pagubă, se vede în cărți". Se folosesc 24 de cărți din cele 36, românești, cu care se joacă „șeptica". Se exclud numerele mici până la 9. Craii simbolizează bărbații însurați. Valeții sunt „băietani". Damele de ghindă şi de caro sunt fete, pentru că au capul parțial descoperit. Damele de pică şi de treflă sunt femei, pentru că „au batic pe cap". Asul de treflă înseamnă casă, dar şi drum de noapte. Cel de caro, veste. Cel de ghindă, supărare, când îi cu crucea în sus, dar „trec supărările", când este întors. Zecele de treflă, bucurie mare. Zecele de caro, bani mari, zecele de pică, „primești dar". Nouă de caro, bani mici. Nouă de pică, vorbă bună, când este cu coada în sus, dar este minciună, când este cu coada în jos. Nouă de ghindă cu crucea în sus înseamnă supărare; cu crucea în jos, „se întoarce supărarea". Ghicitul în cărți este una din metodele cele mai populare de divinație: „Am avut o pagubă. Şi-o mers nora mea la dânsa [Cobeniuc Victoria]. Şi ea o aruncat cu cartea aşa-ia şi spune: «Sunt doi băieți, unul blond şi unul mai negricios. Şi o să scoateți, da' cu poliția. Da' mai durează». Şi aşa a fost. Întâi am aflat de la un băiet. Apoi o dat la Poliție şi o venit dracul aşela de băiet şi o dat [lucrurile] înapoi" (Cega Parasca, 66 ani, comuna Brodina, județul Suceava); „Dacă vin la mine, eu deschid cărțile şi le spun. Cărțile cu care se joacă «şeptica». La mine vin şi generali, de la general până la simplu. Şi nu vorbesc niciunul, până nu dau la toți în cărți. După ce termin, încep să vorbească: «De unde ai ştiut să spui la fiecare ce are?». Mă întâlnesc şi la 20 şi la 30 de ani şi îmi mulțumesc: «Cum mi-ai spus, aşa s-a întâmplat»" (Utopilă Ilie, 49 ani, comuna Brodina, județul Suceava).

Cititul cărbunilor în apă

Este un rit divinatoriu practicat şi acum în zona huțulă: „Se dă în castron. Se pun cărbuni. Dacă cunoşti cum merg cărbunii, atunci explici" (Utopilă Ilie, 49 ani, comuna Brodina, județul Suceava). La întrebarea: „Trebuie «citiți» cărbunii?", informatorul a răspuns: „Sigur". Informatorul ne-a explicat cum efectua bunica sa acest ritual: „Bunica n-a dat niciodată în cărți. Ea a dat cărbuni în apă. Turna în castron de 9 ori apă proaspăt adusă, făcea cruce şi arunca un jar. Spunea numele zilei şi pe urmă întreba de mata numele sau pentru cine vrei. Arunca 7 sau 8 cărbuni şi vedea cum merg cărbunii şi, după cărbunii aceea, tot spunea din gură ce vedea acolo. Dacă apa se încheagă (arunci cărbunii în apă şi apa nu se mai mişcă, se face [illegible] umpănă sau o

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

făcătură, se poate scăpa omul. Dar dacă este de la Dumnezeu, gata, nu mai este scăpare" (Utopilă Ilie, 49 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava). De remarcat că, în ce priveşte ceasul morţii omului, şi actantul magic din Brodina şi cei mai mari clarvăzători din lume au aceeaşi părere, rezumată în proverbul popular: „Ce ţi-i scris în frunte ţi-i pus". Odată, Vanga Guşterova, renumita clarvăzătoare bulgară, a fost întrebată: „Dacă unei anumite persoane îi prezici moartea sau altceva cu caracter inevitabil, poate respectiva persoană să o preîntâmpine? Sau ar putea face Vanga aceasta?" „Nu, categoric nu, răspunde ea. Nimeni nu poate. Viaţa omului este strict prestabilită şi nimeni nu o poate schimba"[28].

Aflarea viitorului de la o persoană misterioasă

Uneori, viitorul este aflat în mod spontan în urma unor întâlniri cu persoane misterioase: „Eu am ţinut şi încă mai ţin oi. Şi am să vă spun şi de ce ţin oile acestea şi de ce cred în ele. Tatăl meu, când avea 19 ani, s-a întâmplat să vină pe jos de la Moldoviţa spre Argel. Era cavaler, n-o cunoştea atunci pe mama mea. Vorbea cu o soră de-a mamei. Şi din mersul ăsta îl ajunge pe un bătrân. Dă «bună ziua» şi zice bătrânul: «Bună ziua, Ilie». Da' tata nu l-a văzut niciodată pe acel bătrân. Şi l-a frapat un pic, s-a gândit: «De unde mă ştie?». Şi zice [bătrânul]: «Ai mult de mers până la Ehreşte». Tata zice: «Doamne, ce vrăjitor îi aista, de unde ştie?» Şi tot mergea omul pe drum, se uita în jos, se uita în sus şi spunea: «Da, da». Iar mai mergea, se uita în jos, în sus şi spunea: «Da, da». Îi spunea lui tata: «Tu n-ai să te însori cu fata cu care vorbeşti acuma. Ai să te însori cu sora ei. Fata asta are să moară». Şi na, tata a îngheţat, tânăr, ce să mai întrebe? [Bătrânul] zice: «Să ţii oi şi albine, că o să-ţi meargă tare bine în viaţă, că domnul Iisus a fost păstorul oilor şi gospodăriile care vor avea oi vor fi binecuvântate. Da-ţi plac albinele?». [Tata] zice: «Da, îmi plac, că stau la pădurarul ăsta (că la tata au fost 12 copii şi el stătea la un pădurar, pe care l-am moştenit eu după aceea) şi el ţine albine». «Să ţii albine, că o să-ţi meargă bine. Ai să te căsătoreşti cu femeia aceea, ai să ai trei copii, iar unul din copiii tăi o să fie foarte bogat, o să moştenească o mare avere ori bani». Şi zicea tata că tot pe drum mergea şi se uita în cer şi în pământ. Şi zicea: «Să spui copiilor tăi să ţină oi, că vor fi binecuvântaţi». Tata a avut o viaţă destul de frumoasă, modestă, dar frumoasă. Trei copii suntem, într-adevăr. Eu am fost aceea care am moştenit, dar şi ceilalţi fraţi sunt foarte bine aranjaţi. Sora mea este în Italia, iar băiatul este cu mama la deal, bine aranjat, cu casă, cu tot ce le trebuie. Moştenirile le-am avut, într-adevăr, aşa cum o spus. Şi eu am cinci ani de când ţin oi. Spun că nu cred în superstiţii, dar îmi merge foarte bine în relaţiile familiale, la serviciu, peste tot am avut numai bine, numai cale deschisă, ne merge foarte bine şi noi considerăm că datorită acestor oi!" (Torac Elena, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava). La întrebarea: „Cum a explicat tatăl dumneavoastră întâlnirea cu

[28] Krasimi

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

bătrânul acela şi cine era el?", informatoarea a răspuns: „Se spunea că umblă Iisus şi Sfântul Petru pe pământ. [Tata] spunea că [era] numai un trimis al Domnului. La un moment dat, ei s-au despărţit. Bătrânul a spus că pleacă pe o cărare, s-a abătut din drum. Da' tatăl meu, după aceea a realizat că a fost parcă legat şi influenţat de prezenţa lui, încât nu putea să pună întrebări. Ar fi fost curios să mai ştie câte ceva, dar nu putea să întrebe. Dar exact ceea ce i-a spus, s-a întâmplat. Sora aceea a mamei a murit imediat. El s-a căsătorit cu mama. Suntem 3 copii. Am avut moşteniri din multe locuri, copii bine realizaţi. Totul aşa cum a spus". La întrebarea: „Cum era îmbrăcat bătrânul, avea barbă?" informatoarea a răspuns: „Da, avea barbă. Chiar îmi spunea tata că l-a frapat că avea barbă şi el se gândea că este numaidecât un trimis al Domnului sau aşa ceva. Era îmbrăcat foarte simplu, ţărăneşte. Cu toiag în mână. Nu se uita în ochii lui tata. Se uita numai în jos şi în sus şi spunea: «Aha, da, da!». Şi tot aşa. Întotdeauna ne-a povestit tata asta" (Torac Elena, 38 ani, comuna Brodina, judeţul Suceava).

Aflarea viitorului şi primirea unor sfaturi importante de la o persoană misterioasă, pe care omul o concepe ca pe un trimis al Divinităţii, este un fenomen general-uman. Întâmplări de acest fel se întâlnesc în folclorul diferitor popoare. O legendă africană, *Copiii din tigve*, şi întâmplarea redată de informatoarea noastră au în comun faptul că trimisul divin apare „de niciunde" şi prezice că belşugul va veni prin îngrijirea unor animale (oi, albine) sau plante (dovleci). În legenda africană, trimisul Marelui Spirit al muntelui o sfătuieşte pe femeia săracă să îngrijească de dovleci, pentru că, prin ei, Marele Spirit îi va trimite norocul, pe care îl aşteaptă: „În timp ce plivea, într-o zi, văzu un străin care stătea la marginea ogorului ei. Fu surprinsă şi se întrebă cum ajunsese acesta acolo, pentru că nu auzise şi nu văzuse pe nimeni pe poteca ce ducea spre ea. Era înalt şi chipeş şi avea înfăţişarea unui şef. El îi zâmbi femeii şi-i spuse: «Sunt un sol al Marelui Spirit al muntelui. M-a trimis să-ţi spun că rugăciunile tale au fost auzite. Îngrijeşte aceşti dovleci cu toată priceperea ta şi, prin ei, Spiritul îţi va trimite norocul pe care îl aştepţi». Apoi omul dispăru la fel de neaşteptat cum apăruse"[29]. Exact ca în relatarea informatoarei noastre din Brodina.

Aberglauben und magische Gebräuche in der Bukowina (III)

(Zusammenfassung)[*]

Unsere Forschungen begründen die Tatsache, dass der rumänische Bauer in einem komplexen geistigen Alltag lebt und dass er diskret aber zielbewusst magische Bräuche verwendet, aus denen seine uralte Verbindung mit der Tierwelt ersichtlich wird. Einige Besipiele: beim Weihnachtstisch muß man unbedingt sitzend essen, sonst wird die Kuh stehend kalben, was schädlich für die

[29] Kathleen Arnott, *Mituri şi legende africane*, Bucureşti, Editura Allfa, 1999, p. 114.

[*] Traduce

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)

Gesundheit des Kalbes wäre. Oder: zum Festtag des Johannes des Täufers darf niemand das Festessen berühren, bevor es der Priest segnet, sonst werden die Vögel das Saatkorn vom Ackerfeld picken.

Der Volkstradition gemäss bringen die Tiere Glück. Z. B. werden die Tiere geschützt, so werden auch die Häuser vor Blitz, Donner, Feuer und Hochwasser geschützt (so erzählte uns Eugenia Teleaga, eine 65jährige Bäuerin aus dem Dorf Horodnic de Jos, Bezirk Suczawa). Der einfache Mensch auf dem Lande glaubt, dass die Tiere „orakelähnliche" Kräfte haben und deswegen ist er darauf aufmerksam, was diese durch ihr Verhalten vermitteln. Er respektiert sie und passt auf, keine Tiere zu töten, keine Neste zu zerstören usw.

Der Bauer ist auch Schöpfer und Vermittler verschiedener Tierlegenden. So wird es z. B. erzählt, dass der Hund und die Katze aus den Handschuhen Noahs geschöpft wurden. Der Bauer glaubt auch, dass in der Sylvesternacht alle Tiere sprechen können. Weiter bereiten die Frauen für Kühe und Schafe ein spezielles Brot vor, das dem Osterkuchen ähnlich war. Dadurch wird es heute noch diesen Tieren eine gewisse Sakralität zugewiesen. Ein Brauch, der heute noch in einigen Dörfern zu treffen ist, ist die Zähmung der Wildtiere (meistens Wölfe) durch das sog. „Binden" der scharfen Dinge (Messer, Schere) mit einem Lappen.

Es gibt heute in den Bukowinern Dörfern auch uralte magische Bräuche, die als Schutzmittel gegen Zauber oder böse Geister verwendet werden.

BDD-A32530 © 2010 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:13:54 UTC)